

בעין יהודית

יו"ל עבור עמותת 'שירה אחת' אהבת ישראל, חסד, תורת ישראל

העלון מוקדש לעילוי נשמת קידה בת אסתר מושייב ז"ל ע"י בנה יקירה אריאל הי"ו

פרשת השבוע

יתרו

רבינו תם	צאת השבת	כניסת השבת	לוח אור החיים
18:37	18:00	16:44	ירושלים
18:34	17:57	17:06	תל אביב
18:31	17:55	16:54	חיפה

חינוך ילדים

הרב יצחק רבי שליט"א

'הארת פנים לילד'

הארת פנים בזוגיות ובחינוך ילדינו היא כמראה הפועלת כמעגל קסם, אם תאיר פנים, גם תקבל הארה מהצד השני ורק תפיק תועלת מכך. כאשר אתם אומרים לילד, אתה חוצפן, אתה עצלן, אתה פחדן. הוא יפנים זאת ויבנה לעצמו דימוי עצמי נמוך. לעומת זאת, כאשר אתם אומרים לו, כמה אתה טוב, רגיש, בעל לב טוב, חברותי. ועושים זאת במאור פנים, אתם נוטעים בו דימוי עצמי חיובי.

עם סגולה

הרב שלמה אבינר שליט"א

'סגולה נגד תאונות דרכים'

כאשר אדם נוהג ברכבו, יש לנהוג בזהירות ולעשות חסד לטרמפיסטים. האדמור מבעל-מהר"א רוקח – נתן סגולה ע"פ המובא בשו"ת שבט הקהתי שיסמור על חוקי התנועה כחומרת עשרת הדיברות, וגם כשרואה אנשים הולכים ייקח אותם במכונת שלו, ובזכות החסד שהאדם עושה על הדרך, ינצל מכל סכנה ומדיק ומכל פגע רע. ויגיע למקומו לחיים טובים ושלום.

במעגלי החסידות

בעל התניא

'עשרת הדיברות'

חסידות מוזכר רבות את הכלל שטבע הרב סעדיה גאון, כי כל התורה כלולה בעשרת הדיברות, ובספרי החסידות מבואר יותר כי גם עשרת הדיברות כלולות כולם בדיבור הראשון שהוא "אנכי ה' אלקיך". ואמר האדמו"ר הזקן שיעקר קבלת התורה הוא הדיבור הראשון של עשרת הדיברות: "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי". והמילה "לאמר" בדיבור הראשון הוא ציווי עתידי לאמר ולדבר בעתיד, לאחר שעת מתן תורה, את כל דברי התורה מה שכבר נאמרו למשה מסיני. ונמצא שקבלת התורה נמשכת תמיד.

מסע בעקבות הפרשה

הרב אביגדר נבנצל שליט"א

עץ פול עצה כיצד?

"השבוע חל טו' בשבט, שלפי חז"ל הוא ראש השנה לאילן. נראה בס"ד כיצד העץ קשור לפרשתנו ולפרשת בשלח. לאחר שבני ישראל אמרו שירה על נס קריעת ים סוף, התורה מספרת שהגיעו למרה ולא יכלו לשתות מהמים אשר היו שם מחמת מרירותם. משה רבנו מתפלל אל ה' והפתרון ממהר לבוא: "ויורה יהוה עץ וישלך אל המים וימתקו המים". בפרשתנו העץ אינו מוזכר, אך מוזכרת 'עצה'; יתרו פונה למשה חתנו ואומר לו: "עתה שמע בקלי איעצך". זוהי העצה הידועה שהשליטה סדר במחנה ישראל מבחינה משפטית. והנה מצינו שהתורה נקראת 'עץ חיים' שנאמר: "עץ חיים היא למחזיקים בה" (משלי ג, יח) וכן 'עצת ה' שנאמר: "כי המרו אמרי אל ועצת עליון נאצו". שואל הרב נבנצל שליט"א: האם קיים קשר כלשהו בין 'עץ' ל'עצה'? אומר הרב: הגמרא מספרת על אדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועייף וצמא ומצא אילן שפירותיו מתוקים וצלו נאה; פעמים שתכונות אלו מצויות גם בעצה (כמובן שלא בכל עץ הפירות מתוקים ואף לא בכל עצה) העץ שואב את כל חיותו מהאדמה שמתחתיו, ממקום מוסתר מעיני בני האדם, מה שנותן את התחושה שאת מזונו הוא משיג מעמקי עצמו, מתוך תוכו ולא מבחוץ. שלא כבעלי החיים המשיגים את מזונם ממקור חיצוני להם, אם זה טריפת הטרף אם אכילת עשב וכד'. כך גם העצה צריכה לבוא מעמקי לבו של האדם המייעץ ולא מהשפה ולחוץ; נתינת עצה המניבה 'פירות מתוקים' מחייבת הפעלת כל תעצומות נפשו של המייעץ, ובעיקר חייב הוא לרדת לעומק מצבו של חברו ולהעמיד את עצמו במקומו של מבקש העצה על מנת להעניק לו את הרעיון הטוב ביותר עבורו. הרמח"ל כותב: "חובת האדם הישר, כאשר יבוא איש להתייעץ בו, ייעצהו העצה שהיה הוא נוטל לעצמו ממש, מבלי שישקיף בה אלא לטובתו של המתייעץ, לא לשום תכלית אחר, קרוב או רחוק שיהיה. ואם יארע שיראה הוא היזק לעצמו בעצה ההיא, אם יוכל להוכיח אותה על פניו של המתייעץ, יוכיחהו. ואם לאו, יסתלק מן הדבר ולא ייעצהו. אך על כל פנים אל ייעצהו עצה שתכליתה דבר זולת טובתו של המתייעץ" אלא אם כן כוננת המתייעץ רעה שאז אפשר להכשילו כפי שנאמר: "ועם עקש תתפתל". על כל פנים העצה חייבת לבוא מתוך כנות שמטרתה לטובת המבקש, ועמוק עמוק מתוך נפשו של המייעץ; זהו אולי הקשר שבין 'עץ' ל'עצה', שכשם שהעץ כביכול יונק את חיותו מתוך עצמו, כך עצה צריכה לבוא מעומק נפשו של המייעץ ולא מהפה ולחוץ. והנה אומר הרב, קיים קשר נוסף בין 'עץ' ל'עצה' המתגלה בבריאת העולם, בעצה הראשונה בעולם, הלא היא עצת הנחש לחווה לאכול מעץ הדעת טוב ורע בטענה מפתה: "ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע". יתכן לומר שהמילה 'עצה' נגזרת מהמילה 'עץ' על שם העניין שלגביו ניתנה העצה הראשונה בעולם. אפשר עוד להוסיף ולומר שהמילה 'עצה' קשורה גם עם המילה 'עצם', שכן מקבל העצה הראשון בעולם היא האישה, ועליה נאמר: "זאת הפעם עצם מעצמי". ואולי גם כאן התורה רמזה לנו שהעצה חייבת לנבוע מעצמיותו של המייעץ ומפנימיותו על מנת שישקיע את מיטב כוחות הנפש לטובת חברו. היוצא מכאן הוא שנדרשת משנה זהירות כדי להימנע מלתת עצה רעה לזולת, דבר המוגדר בפי חז"ל כעבירה על איסור דאורייתא: "ולפני עור לא תתן מכשול". "לפני הסומא בדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו" (רש"י). (השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. ר' יצחק חלבה שיח' כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד).

רבי נתן מברסלב "אמונה, תפילה וארץ ישראל הם בחינה אחת וכולם תלויים זה בזה"

מתוך עלון 'פניני עין חמד'

לאורם נלך

האדמו"ר הרב יחיאל יהושע רבינוביץ מביאלא זצ"ל

נולד בעיירה ביאלה (פולין) בשנת ה'תרס"א (1900). כשהיה בן חמש שנים נפטר אביו. בשנת ה'תרפ"ד (1923) בהיותו כבן עשרים ושלוש עבר לעיר שדליץ כדי למלא את מקום אביו בהנהגת חסידות ביאלא. שם הקים ישיבה בה למדו מאות בחורים והיה נערץ על בני עירו והסביבה. בשנת ה'תרצ"ט (1938) עם כניסת הנאצים לפולין, נמלט יחד עם חלק נכבד מחסידיו אל תוך שטחי פולין בכיבושה של ברית המועצות. שם נשלח לסיביר. בדרך לא דרך שרד רבנו את מלחמת העולם השנייה, בשנת ה'תש"ז (1947) הצליח לעלות ארצה והשתקע בתל אביב, שם היה הריכוז החרדי הגדול באותם ימים. בשנת ה'תשט"ו (1955) עבר רבנו לגור בירושלים, שבה הקים את בית מדרשו מחדש בשביל חסידיו שהסתופפו סביבו. **ענותו. גאון. בעל רוח הקודש. בכל יום היה טובל, גם כשהיה בסיביר והיה צריך לשבור את הקרח לשם כך. מסופר, כי פעם הביאו לפני החזון-איש חולה סובל מדיבוק והצדיק שלח אותו לר' יחיאל יהושע וביאר: "עניין זה קשור בתיקוני נשמות, ועניין זה נמסר לידו של הרבי מביאלא". חילק את כל כספו לאלמונים ויתומים אף בעת שלו עצמו לא היה כדי מחייתו. דאגתו לזולת הייתה מופלאה. נפטר ב-כ"א שבט ה'תשמ"ב (1982) חי כ-82 שנים. ציונו בהר הזיתים חלקת בני ווארשא.**

בנו כ"ק רבינו ה'אהבת יעקב' זיע"א סיפר פעמים רבות, שרבינו זיע"א על אף חולשת גופו וחוליו, לא חשב, ולו לרגע אחד לוותר על הטבילה במקווה טהרה. גם כאשר היה בתוך המחנה בסיביר נהר קפוא שכן בקצות המחנה. מדי יום ביומו היה הצדיק משכים קום ונוטל עמו את בנו 'אהבת יעקב', והלכו לשבור את הקרח בנהר הקפוא, לאחר עמל מפרך, כשהצליחו להבקיע חור כדי מידת גופו של אדם, **קשר הצדיק חוט דק לזרועו כשקצהו השני הותיר ביד מלווהו, וכך נכנס למים הקפואים בטמפרטורה של מינוס ארבעים מעלות!** להזדקק ולהיטהר לפני ה'. פעם בעת שטבל לפנות בוקר, ראהו מרחוק אחד הכפריים שצד חיות, ולתומו חשב, שמסתובבת שם חיה כי לא העלה בדעתו, שישנו אדם שיתרחץ בנהר הקפוא, ולכן ירה מספר חיצים, וכולם החטיאו את המטרה, וכשרבינו חזר והתקרב לעברו של אותו ציד, ביקש הציד מיד את סליחתו, ואמר שמעולם... לא קרה לו שיחטיא את המטרה, ורבינו ברוב ענוותנותו היה אומר, שדבר פשוט הוא זה, כי ממקוה לא ניוזקם.

התחשבות בזולת הייתה אחת מהמידות המופלאות של הצדיק. היה עדין נפש באופן המופלא ביותר. את סעודת הבוקר של שבת היה הרב סועד עם מניין בחורים, וכמובן שכשהיו מגישים את מאכלי השבת היו בראשונה מניחים אותם לפני הצדיק, ורק לאחר מכן חילקו לשאר המסובים. **הרב מעולם לא החל לטעום מהם, טרם ראה, שמתנת הסעודה מונחות לפני כל המסובים.** בפרק הזמן של ההגשה היה יושב וממתין, מעיין בספר, עד שראה שכל הבחורים קיבלו את מנתם, או אז החל לטעום מהמונח לפניו.

על העובדה, כי רבינו היה בעל רוח-הקודש, יעיד הסיפור המופלא הבא: האדמו"ר רבי דוד מתתיה מביאלא- בני-ברק זצ"ל הקים בבני ברק את ישיבת ביאלא, הצדיק היה מגיע מדי פעם לבני ברק והיו הבחורים נכנסים אצלו אחד-אחד בחדרו של ראש הישיבה. שם ישב לבדו עם אותו בחור והיה מעורר אותו בדברי חיזוק. ראש הישיבה והרמ"ם היו מכינים רשימה לרב, שבה היו מציינים באלו עניינים צריך אותו בחור חיזוק, כדי שיהיה ידע במה לעוררו. כשהבחורים היו יוצאים מהחדר, היו מתפללים עד מאוד, מכיוון שהצדיק עורר אותם גם על עניינים, שאף אחד מלבדם לא ידע שצריכים הם חיזוק. הפלא הגדול בעיניהם היה, שרבינו הקריא את הכתוב לפניו, וכליאתם של הבחורים גברה עד מאוד, כיצד ראש הישיבה והרמ"ם ידעו לציין זאת ברשימה, מהיכן נודע להם זאת? אחד הבחורים החל לברר את העניין, ונודע, שאכן ראשי הישיבה כלל לא ידעו צפונות, **רבינו לא קרא את הכתוב ברשימה שלפניו, אלא ממה שקרא בפני הבחור ומחשבותיו...**

פעם נסע הצדיק ללוגנו שבשווייץ לרגל שמחת נשואי בנו. הרב הקפיד, שיציעו עבורו את יצוהו במצעים חדשים- וכן עשו. כאשר נכנס לחדרו וראה את המיטה, ביקש להחליף את המצעים בטענה, שבשל לחץ הזמן יד שפחה נכרית נגעה בהם. לאחר בירור נתאמת הדבר, ויהיה לפלא.

נסיים בשמחה :

אדם הגיע לחתונה באחד האולמות הפשוטים. כשהגיע המלצר שאלו: מה תרצה ? בשר או עוף **קדוש** ? תמה האיש: מה כוונה עוף **קדוש** ? צחק המלצר וענה: זהו עוף שהיה בבוקר בברית, בצהריים בבר מצוה, ועכשיו בחתונה... (עלון ביתנו החדש)

הלכות והליכות

הרב שי רובין הי"ו

פירות מעוכים ופרוסקים וברכתם

ישנם שני מקורות בגמרא בברכות שעוסקות בדין ברכה על פירות שרוסקו ונמעכו. בדף לו: האי המלתא (מאכל העשוי מתבלינים כתושים בדומה לזנגביל ומעורבים בדבש) דאתיא מבי הנדואי (הבאה מארץ כוש), שריא ואין לחוש לה משום "בישולי נכרים" כי מאחר שהיא ראויה לאכילה גם ללא בישול ואין בישול נכרי אוסרתה, ומברכין עליה בורא פרי האדמה. ובדף לח: והלכתא: תמרי ועבדינהו טרימא - מברכין עליוויה "בורא פרי העץ", מאי טעמא? כי גם לאחר שנכתשו עדיין במלתייהו קיימי, כדמטיקרא. רש"י מפרש טרימא- **כל דבר הכתוש קצת ואינו מרוסק.** משתי הסוגיות הנ"ל עולה, שפירות שרוסקו שומרים על הברכה המקורית שלהם למרות ששינו את צורתם המקורית. **שו"ת תרומת הדשן** מסיק מהדיוק ברש"י שהברכה המקורית נשמרת כאשר הפרי **כתוש מעט ואינו מרוסק**, אך אם הם מרוסקים הרבה מברך עליהם שהכל נהיה בדברו. אך הוקשה לתרומת הדשן מדוע 'הומלתא', שהוא דבר שמרוסק לגמרי, בכל זאת שומר על ברכתו המקורית, ותירץ שאם זה פרי שדרך אכילתו היא ע"י מיעוץ וריסוק הברכה שלו עדין נשמרת. לעומת זאת בדעת הרמב"ם משמע שהוא הבין בדרך אחרת את ההגדרה של 'הטרימא', וכך הוא כותב בהלכות ברכות: דבש תמרים מברכים עליו תחילה 'שהכל', אבל תמרים שמעכן ביד והוציא גרעינין שלהם **ועשאן כמו עיסה** מברך עליהן תחילה 'בורא פרי העץ' ולבסוף ברכה אחת מעין שלוש. ואם כן מבואר בדברי הרמב"ם, שגם אם אדם יצר עיסה מהפרי והצורה שלו השתנתה עדין הברכה המקורית שלו נשארת. **הרב אליעזר מלמד שליט"א בעל 'הפניני הלכה'** כותב שלעניות דעתו שורש מחלוקתם היא, שלדעת הרמב"ם, בכל מקרה, **ריסוק אינו משנה את מהות הפרי**, וברכתו נשארת כבראשונה. אולם לתרומת הדשן, **הכל תלוי בדעת בני אדם**, ובדרך כלל לאחר ריסוק גמור **הרוסק כבר אינו נחשב פרי אלא מאכל חדש**, ולכן ברכתו 'שהכל'. אבל אם הוא פרי שדרך אכילתו בריסוק, וגם אחר שנתרסק לגמרי ונשתנתה צורתו מחשיבים אותו כפרי - ברכתו כבראשונה, **כי לא הריסוק קובע אלא דעתם של בני האדם. השולחן ערוך פסק כדעת הרמב"ם**, ומשמע מדבריו שגם דברים המרוסקים לגמרי שומרים על ברכתם המקורית. אמנם ברמ"א הביא להלכה את דברי תרומת הדשן, שכאשר המאכל מרוסק לגמרי, אם אין דרכו בכך, מברכים עליו ברכת 'שהכל'. המשנה ברורה הכריע להלכה וכתב שלדעת השו"ע לעולם הברכה תהיה כדבר המקורי כל עוד הטעם לא השתנה, ולרמ"א הדבר תלוי, אם הדבר התרסק לגמרי - הברכה תהיה שהכל, ואם לא לגמרי - ברכתו המקורית נשמרת. **הרב עובדיה יוסף זצ"ל** כדרכו סובר שיש לנהוג כדעת השו"ע. כפי שהביא הילקו"י: תמרים שנתמעכו לגמרי, ברכתם בורא פרי העץ. ואין חילוק אם מיעכן ביד, או מיעכן במכונה. וכן כל שאר מיני פירות או ירקות שנתרסקו, מברך עליהם כברכתם, ולכן על המאכל הנקרא "פירה" שהוא תפוח אדמה מרוסק, מברך עליו בורא פרי האדמה. לעומת זאת **הרב מרדכי אליהו זצ"ל** כתב לנהוג

כדעת הרמ"א. יש לציין ע"פ פסק השולחן ערוך, **שדבש** הזב מהתמרים מברך עליו שהכל. וכן על **משקין** היוצאים מכל מיני פירות (ע"י סחיטה), חוץ מזיתים וענבים, מברך: שהכל.